

Швагер О.Д

Науковий керівник:

асистент кафедри банківської справи

Мелентьева О.В

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

Основним завданням податкового кодексу України, який вступив в дію з 1 січня 2011 року, є регламентація стосунків, що виникають у сфері оподаткування, зокрема, встановлення вичерпного переліку податків і зборів, які стягуються в Україні і порядок їх адміністрування, правосуб'єктність учасників податкових правовідносин (платників податків і контролюючих органів), а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

Розділом III Податкового кодексу України «Податок на прибуток» регулюється оподаткування прибутку підприємств.

Актуальність розгляду теми «Податок на прибуток підприємств» полягає в тому, що саме податок на прибуток зазнав найістотніші (в порівнянні з іншими податками) зміни в ході податкової реформи, а він є одним з основних джерел фінансування всіх напрямів діяльності держави і економічним інструментом реалізації державних пріоритетів, а також є однією з основних прибуткових статей бюджетів України.

Метою даної роботи є розгляд податку на прибуток підприємств в ході податкової реформи, яка пов'язана з прийняттям і набиранням чинності Податкового кодексу України.

У зв'язку з цим перед роботою поставлені наступні завдання:

- дати поняття платників податку;
- визначити, що є об'єктом оподаткування;
- розглянути порядок визначення і визнання доходів і витрат;
- розглянути ставки податку.

Питанням сутності та формування податку на прибуток підприємств присвячувалися праці таких українських вчених-фінансистів, як В.М. Федосов, В.М. Мельник, Ю.Б. Иванов, А.М. Соколовська, М.М. Мельник та ін.

Податок на прибуток підприємств – це податок встановлений Податковим кодексом України, який відноситься до загальнодержавних податків і є обов'язковим до сплати на всій території України.

Згідно Податкового кодексу платниками податку на прибуток з числа резидентів є суб'єкти господарювання – юридичні особи, що здійснюють господарську діяльність як на території України, так і за її межами. Також, серед платників податку на прибуток, названі і неприбуткові установи і організації в разі здобуття прибутку від неосновної діяльності або доходів, що підлягають оподаткуванню по ПКУ.

Платниками податку з числа нерезидентів є: юридичні особи, що створені

в будь-якій організаційно-правовій формі, та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України; постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників [1].

До прийняття Податкового кодексу України платниками податку були: з числа резидентів - суб'єкти господарської діяльності, бюджетні, громадські та інші підприємства, установи та організації, які здійснюють діяльність, спрямовану на отримання прибутку як на території України, так і за її межами; з числа нерезидентів - фізичні чи юридичні особи, створені у будь-якій організаційно-правовій формі, які отримують доходи з джерелом їх походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичний статус або імунітет згідно з міжнародними договорами України або законом [2].

Об'єктом оподаткування податку на прибуток є:

- прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду, на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду;

- дохід (прибуток) нерезидента з джерелом походження з України [1].

При набірванні чинності ПКУ зникло назавжди правило «першої події», перерахунок приросту (убуток) запасів, нарахування амортизації в цілому по групі основних фондів.

Тепер доходи відбиватимуться по методу нарахування, тобто за фактом відвантаження товарів (фактичного надання послуг, виконання робіт).

Доходи складаються з доходів від реалізації товарів (робіт, послуг) і інших доходів, визначуваних.

Доходи від реалізації товарів відбиваються в податковому обліку на дату переходу до покупця права власності на такий товар. Дохід від надання послуг і виконання робіт признається по даті складання акту або іншого документа, оформленого згідно з вимогами чинного законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг.

У ст. 136 ПКУ визначений перелік доходів, які не враховуються при визначенні об'єму об'єкту оподаткування. Наприклад, як і раніше до складу доходів не включаються засоби, які проходять транзитом у посередників (комісіонерів, повірених); майно, отримане як внесок до статутного фонду; суми ПДВ, нараховані продавцем при продажі товарів (робіт, послуг); компенсація прямих витрат або збитків, отримана платником за рішенням суду або в результаті задоволення його претензії, якщо такі суми раніше не були включені у витрати [4].

Дотримуючи принцип відповідності доходів і витрат, сума отриманого доходу зменшуватиметься на собівартість таких реалізованих товарів (робіт, послуг) і на суму інших витрат, які не включаються в собівартість, але відносяться до операційних витрат звітного періоду.

Собівартість виготовлених та реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг складається з прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці,

амортизації виробничих основних засобів і нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних з виробництвом товарів (робіт, послуг), вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів (робіт, послуг), інших прямих витрат, у тому числі витрат на придбання електричної енергії (включаючи реактивну).

По валових витратах Закон про податок на прибуток передбачає немало обмежень. ПКУ також містить цілий ряд обмежень по витратах платника податків.

По-перше, ПКУ не передбачає сумове обмеження для багатьох видів витрат, на які воно встановлене Законом про податок на прибуток, а саме: на рекламні витрати, витрати на ГЗМ і оренді легкових автомобілів, витрати на страхування, витрати на вчення працівників і сторонніх осіб, на гарантійний ремонт і заміну товарів. Тепер такі витрати, якщо вони пов'язані з господарською діяльністю, можна включати у витрати без обмеження по сумі.

По-друге, в ПКУ з'явилися нові істотні обмеження. Так, з 01 квітня 2011 року у витрати не можна включати:

- витрати, понесені у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) і інших матеріальних і нематеріальних активів у фізичних осіб, які сплачують єдиний податок (окрім витрат у сфері інформатизації);

- витрати, понесені (нараховані) у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з консалтингу, маркетингу, реклами (окрім витрат, здійснених на користь постійних представництв нерезидентів) в сумі, що перевищує 4% доходу (виручки) від реалізації товар (робіт, послуг) за попередній рік;

- витрати, понесені (нараховані) у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з інжинірингу (окрім витрат, здійснених на користь постійних представництв нерезидентів) в сумі, що перевищує 5% митній вартості устаткування, імпортованого згідно з відповідним контрактом;

- витрати на виплату роялті у випадках, передбачених п.п. 140.1.2 ПКУ [5].

Значно будуть змінюватися ставки податку. На зміну існувавшим 25% як ставці податку на прибуток приходять 16%, але не відразу, а поступово, протягом подальших 4 років. З 1 квітня 2011 року ставка складає 23%, в 2012 році - 21%, в 2013 році - 19% і лише з 1 січня 2014 року вона дорівнюватиме 16%.

Також передбачена нульова ставка податку на прибуток для страховиків, що здійснюють страхування життя і для підприємств, яким уготовані «податкові канікули», які продовжаться з 1 квітня 2011 року по 1 січня 2016 року.

Проте, далеко не всі зможуть розраховувати на 0% податку на прибуток. Дія цих норм не поширюється на підприємства, які створені після набирання чинності ПКУ (після 01.01.201 р.) шляхом реорганізації (злиття, приєднання, розділу, виділення, перетворення), приватизації і корпоратизації [3].

Таким чином, з 1 квітня 2011 року, коли набрав чинності Розділ III Податкового кодексу України «Податок на прибуток», оподаткування прибутку підприємств зазнало істотних змін. З'явилися нові терміни та поняття, змінився об'єкт оподаткування, порядок визначення та визнання доходів і витрат. А саме головне, змінилися ставки податку, податкова база та кардинально помінявся підхід у визначенні прибутку оподаткування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 № 2755-VI.
2. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.94 № 334/94-ВР.
3. Газета «Бухгалтерський тиждень» № 7 від 14.02.11 стор. 47-53.
4. Газета «Бухгалтерський тиждень» № 17 від 25.04.11 стор. 15-22.
5. Газета «Бухгалтерський тиждень» № 18 від 09.05.11 стор. 16-24.
6. <http://ukrkniga.org.ua>